

TVÅMINUTERS UPPGIFT ... VOKALER

Öppna länken https://www.youtube.com/watch?v=KHGNXFZjL_w och titta på filmen. PLEASE efter att Du tittat på bilder nedan.

Vokaler i svenskan: A, E, I, O, U, Y, Å, Ä, Ö

- Främre vokaler: I, Y, U, E, Ö, Ä
- Bakre vokaler: O, Å, A
- Rundade vokaler: Y, Ö, U, O, Å, A
- Orundade vokaler: I, E, Ä

* Vokaler: Hårda och mjuka

MJUKA VOKALER

› E I Y Ä Ö

› Långt

› Sjl

› SYL

› SÄL

Kort vokalljud

- SjlL

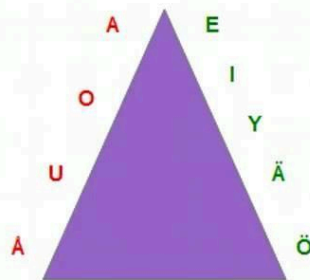
- SYLL

- SÄLLAN (tid, inte ofta)

Hårda och mjuka vokaler

K ← K → SH

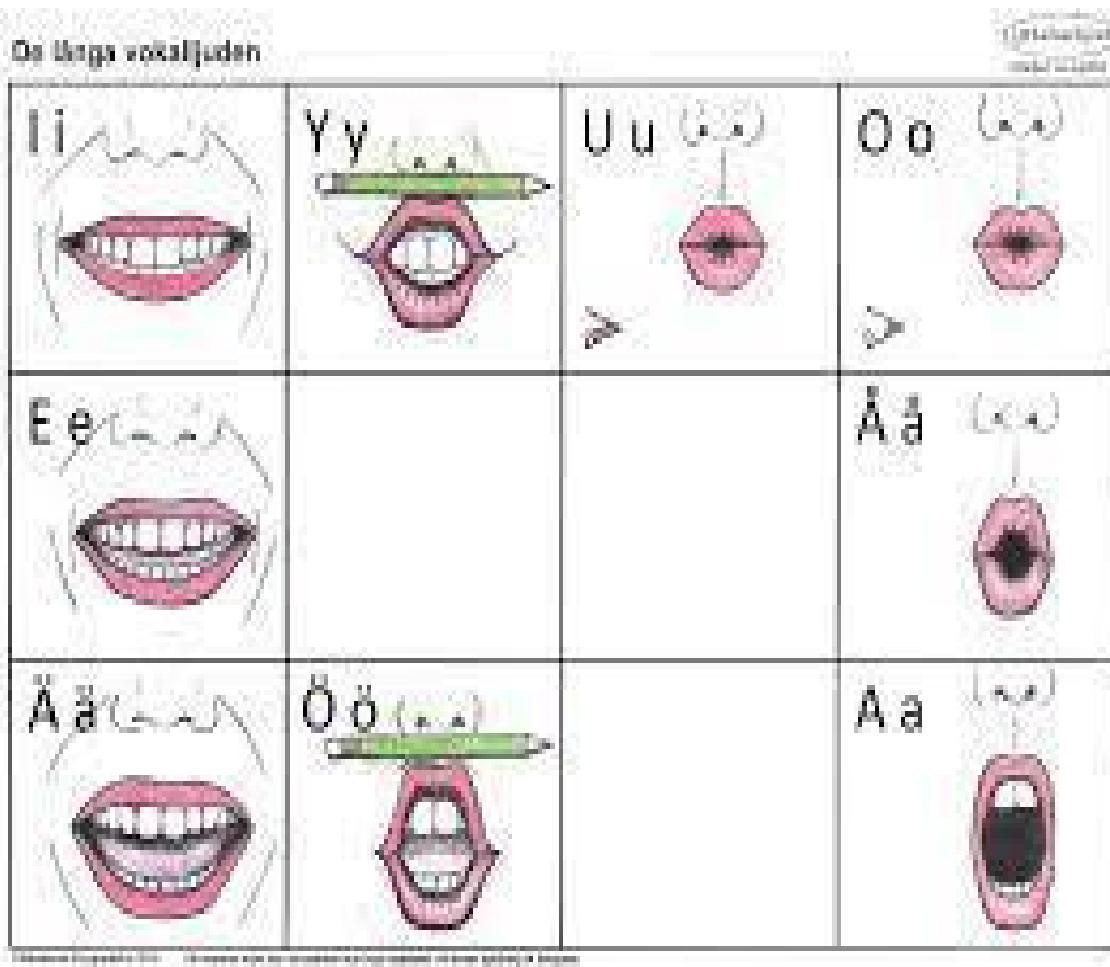
katt, kul, k**a**ppa, k**o**
kål, k**u**dde, k**o**mmen,
k**a**ffe, k**o**lla, k**a**n, k**u**nna

kemi, K**i**na, kyckling
k**ö**pa, k**ä**nna, kyrka, kilo
k**ö**ra, k**ä**r, k**e**ramik

ScreenCast-O-Matic.com

Du får 2 minuter för "UTTAL" uppgifter

VOKALER I BILD

Du får 5 minuter

FAKTATEXTER

En faktatext berättar om ett ämne, till exempel en person, ett djur eller en händelse. I texten ska det finnas fakta. Inte åsikter. Typiskt för faktatexter är följande:

- en rubrik som berättar vad texten handlar om
- stycken där,
- varje stycke har ny information
- mellanrubriker som sammanfattar styckets innehåll
- bilder med bildtext
- ett ämnesspecifikt ordval
- sambandsord som binder ihop texten och skapar sammanhang, t. ex. men, ändå, sedan, slutligen, alltså, därför.

WANGARI MAATHAI, NOBELS FREDPRIS 2004

... för hennes insatser för hållbar utveckling, demokrati och fred.

En stor skog står i brand. Alla djuren flyr och betraktar lågorna som slukar deras hem. Alla, utom en kolibri. Den flyger till närmaste sjö och hämtar en droppe vatten som den släpper över elden. Sedan en droppe till, och en till. De andra djuren hånar fågeln. "Hur skall Du kunna släcka elden, Du som är så liten? Men kolibrin fortsätter. "Jag gör så gott jag kan", svarar den. Sagan om kolibrin var Wangari Maathais inspiration.

"Jag skall vara som kolibrin, jag skall göra det bästa jag kan".

Skövling av skog

I slutet av 1970-talet grundade Wangari Maathai organisationen Green Belt Movement i protest mot den stora avskogningen i Kenya. Skövlingen av skog medför stora problem, inte minst för kvinnor på landsbygden, vilka är de som av tradition utför hushållsarbetet. Det blir längre att gå för att hitta ved och vatten, samtidigt som jorderosionen leder till matbrist och undernäring. Green Belt Movements svar på problemet var att plantera nya träd. Fram till idag har organisationen planterat över 40 miljoner träd.

Wangari Maathai föddes i Kenya 1940. Hon hade turen att få utbilda sig, vilket var ovanligt för flickor på landsbygden. Hon studerade senare i USA där hon fullgjorde en masterutbildning i biologi. Tillbaka i Kenya blev hon den första kvinnan i landet både att doktorera och att utnämnas till professor. Genom sina studier blev hon medveten om det stora problemen som avskogningen medförde. 1977 fattade hon därför ett viktigt beslut: på Världsmiljödagen, 5 juni planterade hon

symboliskt nio träd. Det blev starten av Green Belt Movements arbete i huvudstaden Nairobi.

Organisationen blev en succé. För varje träd som överlevde längre än tre månader delades en liten ersättning ut. Tiotusentals slöt upp, framför allt kvinnor, och rörelsen spred sig till andra afrikanska länder och även utanför Afrikas gränser.

Men Wangari Maathais arbete har inte enbart handlat om trädplantering. Genom sin organisation har hon tagit ställning för kvinnors rättigheter och för demokrati. Hon stoppade bland annat byggandet av en stor skyskrapa i ett grönområde och har hungerstrejkat till stöd för politiska fångar. Hon har mött motstånd och har utsatts för trakasserier och hot. Vid flera tillfällen har hon suttit i fängelse.

2003, när Kenya fick en ny president, släpptes Maathai in i regeringen, som landets vice miljöminister. Då fick hon beskedet om att hon som första kvinna från Afrika tilldelats Nobels fredspris, på en dålig mobiltelefonlinje. I motiveringen framhöll den norska Nobelkommittén sambandet mellan fred och god livsmiljö och priset till Maathai är det första som betonar miljöarbetets betydelse för att förebygga konflikter och trygga säkerheten i världen.

Skulle vilja att Du lyssnar texten x2. Första gången bara lyssna. Andra gången läsa och lyssna. Öppna <https://www.sprakvagen.se/d/> länken. PLEASE.

Några svåra ord.

Öppna länken och lyssna

**Humanitärt, betraktar, en låga, slukar, en kolibri, en droppe
Hånar, grundar, en avskogning, en skövling, medför, en landsbygd**

**Utför, ett hushållsarbete, ved, en jorderosion, leder, en undernäring,
fullgöra, doktorerar, utnämns, en fältstudie**

**Medveten, en ersättning, en rörelse, enbart, tar ställning för
en skyskrapa, hungerstrejkar, till stöd för, ett motstånd,**

utsättas för trakasserier, tilldelas, framhåller, ett samband betonar, förebygger

FUNDERINGSFRÅGOR

- a) Vad tänker Du på när Du hör sagan om kolibrin?
- b) Wangari kämpade bland annat för miljön. Vad tycker Du är viktigt att kämpa för?
- c) Wangaris inspiration var historien om kolibrin. Vad inspirerar Dig?
- d) Vad kan vi göra i vår vardag för att ta hand om miljön? Lever Du miljövänligt? Tänk på några exempel.

Du får 30 min

... ..

SVARA PÅ FRÅGOR (i muntlig och skriftlig form)

- 1) Varför hånade de andra fåglarna kolibrin?
- 2) Vad betyder uttrycket "jag gör så gott jag kan"?
- 3) Varför startades Green Belt Movement?
- 4) Vilka problem får man när skog försvinner?
- 5) Varför är det främst kvinnorna som får de största problemen när skog skövlas?
- 6) Wangaris uppväxt var unik. Varför var den det?
- 7) Vilka var det främst som planterade träden?
- 8) Vad har Wangari kämpat mer för?
- 9) Varför fick Wangari fredspriset? Vad var unikt med motiveringen av Wangaris fredspris?

Du får 20 min

ÖVNINGAR

Du måste skapa Ditt eget konto. Det kostar inte något men Du måste ha ett konto: mailadress + lösenord. När Du väl öppnar konto och loggar in gå in på "Övningar". De är självrättande. Alla övningar är på B och delvis på C nivå.

<https://digital.nok.se/web/site-709522/state-jurdcojshercytzr/front-page> PLEASE.

Öppna Kapitel 12 och gör alla övningar Rekommenderar starkt. Det bästa är att Du inte behöver mig. Varje gång när Du svarar trycker Du på "Nästa" och sedan kommer rätt svar.

ÖVNINGAR tycka/tro, står, sitter, ligger samt Adjektiv: få, många lite skulle jag vilja att Du gör 2x.

Du får 25 min för den här uppgiften

SANKT ERIKSDAGEN ... 19.maj

Visste du detta om Sankt Erik?

Erik var kung över Sverige från 1156 till 1160. Enligt legenden lär Erik ha dödats den 18 maj 1160 i strid efter en mässa i Östra Aros, nuvarande Uppsala. Han helgonförklarades av kyrkan efter sin död.

Sedan 1300-talet har Sankt Erik funnits på stadens sigill. 1923 antogs Sankt Erik formellt som Stockholms symbol, formgiven av konstnären Yngve Berg. 1961 skapade konstnären Karl-Erik Forsberg, på uppdrag av staden, en mer modern och stiliserad variant. Det är denna version vi använder än idag, men till viss del reviderad. 1997 blev Sankt Erik Stockholms stads logotyp. Logotypen uppdaterades och fick sitt nuvarande utseende 2013.

Du hittar Sankt Erik på allt ifrån skyltar vid Stockholms simhallar, idrottsarenor, vägarbeten, äldreboenden, skolor och förskolor, och som signatur vid information i parker, på bibliotek och i e-post och brev från Stockholms stad.

//Dj

Du får 12 min

DIKTAMEN ... En C och D uppgift

Nästa uppgiften är att skriva diktamen. Förberedd Dig och ha papper och penna framför Dig. LYSSNA OCH SKRIV. Please.

<https://www.youtube.com/watch?v=qhH1Bs2o44>

Uppgiften är självrättande vilket betyder att 30 sec efter att Du lyssnat och skrivit kommer rätt svar. Pausa inte, men vid behov repetera uppgiften några gånger – alltid från början till slut och utan paus.

Du får 10 min

VERB

Verb är ord som berättar vad någon gör, till exempel skriver, dansar eller hoppar. Det är också ord som visar vad som händer, till exempel snöar, blåser eller regnar.

Huvudverb och hjälpverb

Varje gång du ska berätta vad du gör eller beskriva vad som händer behöver du verb, till exempel gå, äta, läsa, skriva, köra och tänka. Verb kan också beskriva tillstånd, till exempel Alice är glad, Jimmy blev arg och Familjen heter Miller.

Verben delas in i två grupper, huvudverb och hjälpverb. Huvud verbet talar om vad som händer eller vad någon gör. För att bilda rätt tempus behöver huvud verbet ibland hjälp av ett hjälpverb. Hjälp verbet kan inte stå ensamt utan behöver ett huvudverb för att betyda något. I meningen Jag har sprungit är sprungit huvudverb och har hjälpverb.

Verbets tempus

Verb böjs i olika tidsformer. De kallas tempus. Tempus är latin och betyder tid. De vanligaste tempusformerna i svenskan är futurum,

presens, preteritum, perfekt och pluskvamperfekt. Presens och preteritum är enkla tempus. Ett enkelt tempus består av bara ett verb. Presens är nutid, till exempel jag äter, står, går och springer. Preteritum är dåtid, till exempel jag åt, stod, gick och sprang.

Perfekt, pluskvamperfekt och futurum är sammansatta tempus. Det innebär att det finns två verb: ett huvudverb och ett hjälpverb – jag har ätit, jag hade ätit och jag ska äta.

presens (nu) äter,	preteritum (i går) åt	perfekt (har) har ätit
pluskvamperfekt (hade) hade ätit	futurum (ska) ska äta	

Verbets tema

I svenskan finns det tre temaformer: *infinitiv*, *preteritum* och *supinum*. Temaformerna visar hur verbet ska böjas. Verben delas in i grupper utifrån hur de böjs och indelningen bygger på verbens form i preteritum (dåtid). När du tar tema på ett verb ser du tydligt böjningsmönstret. I temat utgår vi från grundformen infinitiv, där *att* sätts före verbet. Preteritum är dåtid och supinum är något avslutat, alltså något som redan har eller hade hänt.

Om alla verb följde samma mönster skulle det vara lätt att lära sig hur de böjs. Men verben har olika böjningsmönster. Verb är antingen svaga, starka eller oregelbundna i sitt böjningsmönster. Verben *tala* och *visa* är exempel på svaga verb. Det innebär att de böjs endast genom att lägga till -de eller -t. Stammen ändras inte (*tala*, *visa*). I starka verb ändras vokaler inuti ordet, till exempel *skriva*, *skrev*, *skrivit* och *bryta*, *bröt*, *brutit*. Oregelbundna verb har en blandning av starka och svaga former, till exempel *gå*, *gick*, *gått* och *dö*, *dog*, *dött*.

infinitiv (att)	preteritum (i går)		supinum (har/hade)
tala	talade	talat	
visa	visade	visat	
skriva	skrev		skrivit
bryta	bröt	brutit	
gå	gick	gått	
dö	dog	dött	

Aktiva och passiva verb

Ett verb kan stå i aktiv form eller passiv form. När någon gör något används den aktiva formen av verbet: Nils äter en hamburgare, Danielle köper en dator. När någon blir utsatt för något av någon annan används den passiva formen av verbet: Hamburgaren äts av Nils, Datorn blev köpt av Danielle. Den passiva verbformen kan bildas på två sätt – genom att lägga till ett -s eller genom att använda verbet bli.

Du får 15 min

VERB

Vi fortsätter lektion med att se på filmen om VERB

<https://www.youtube.com/watch?v=sEUqOLoMXwI&t=75s>

Du får 15 min för den här uppgiften

Oregelbundna verb

Det finns verb som inte följer några regler. Här är några av de vanligaste oregelbundna verben

Imperativ (grundform)	Infinitiv	Presens	Preteritum	Supinum
Var!	vara	är	var	varit
Ha!	ha	har	hade	haft
Bli!	bli	blir	blev	blivit
Kom!	komma	kommer	kom	kommit
Gör!	göra	gör	gjorde	gjort
Ta!	ta	tar	tog	tagit
Säg!	säga	säger	sa/sade	sagt
Vet!	veta	vet	visste	vetat
Håll!	hålla	håller	höll	hållit
Far!	fara	far	for	farit
Bär!	bära	bär	bar	burit
Ligg!	ligga	ligger	låg	legat
Lägg!	lägga	lägger	la/lade	lagt
Sätt!	sätta	sätter	satte	satt
Slå!	slå	slår	slog	slagit
Ät!	äta	äter	ät	ätit
Sov!	sova	sover	sov	sovit

LEXIN ... ANIMATIONSTEMA

Öppna <http://lexin.nada.kth.se/lang/lexinanim/> länken och välj efter eget önskemål.

Du får 10 min för den här lyssna och träna hörförståelse uppgiften

Kvällens dikt:

SER DU...

Ser du dessa vissna löv,
vissna löv i vinden -
så är jag ett visset löv,
visset löv i vinden -
Döden skall mig fatta
I sin gamla kratta -

...Åh, jag är väl ännu röd,
ännu röd om kinden -
fast jag är ett visset löv,
visset löv i vinden.

Nils Ferlin

(Första dikten "En döddansares visor" 1930)

* I FOLKVISETON av Nils Ferlin

Öppna länken nedan och lyssna: PLEASE.

* <https://www.youtube.com/watch?v=CF6P2y-0o5M>

Sveriges poeter: Nils Ferlin

Nils Ferlin är en av Sveriges mest kända poeter. Han föddes 1898 i Karlstad och under sin uppväxt fick han förmånen att gå i finare skolorna. När han var tio år flyttade familjen till Filipstad eftersom hans far fick ett jobb där.

Nils var en begåvad elev och populär bland sina kamrater. Han visste inte vad han ville göra när han hade slutat skolan utan hade en rad olika jobb. 1915 flyttade han från Filipstad till Stockholm och där utbildade han sig först inom sjöfart. Han fick sedan arbete på en båt men det trivdes han inte med. Då sökte han istället till en teaterskola, eftersom han hade talang som underhållare.

Under 1920-talet arbetade han som skådespelare och skrev under den tiden även en del sångtexter. I slutet av 20-talet började han även att skriva dikter och 1930 gavs hans första diktsamling ut. Åtta år senare träffade han sin blivande fru Henny Lönqvist och 1945 gifte de sig.

Nils Ferlin gav under åren ut flera diktsamlingar och den sista kom ut 1957 och heter Från mitt ekorrhjul. De sista åren av sitt liv tillbringade han på sjukhus och dog i oktober 1961. Han ligger begravd i Stockholm, på Brommas kyrkogård.

*** Så här beskrev Nils Ferlin sig själv år 1930:**

**Ett ank huvud satt på ett gärsgårdsstör
och du har mitt porträtt -
Vem är jag ? - En man som lever och
dör på vanligt sätt:
Ett barn som drömmer
 som andra drömt,
ett flarn som glömmer
 som andra glömt,
ett skarn som tömmer
 som andra tömt
besvikelsens bittra vin:
Men gör grimaser och grin
och skryter och ropar: nej, djävlar,
jag ändrade inte en min!
NILS FERLIN.**

Du får 25 min

8 SIDOR

Öppna länken <https://8sidor.se/> och lyssna på nyheter. PLEASE

Du får 15 min

Sven-Bertil Taube – ETT SISTA GLAS

... drick med mig ett sista glas

... god natt.

Må glädjen lysa Er

<https://www.youtube.com/watch?v=Uy5r5382FJQ>

Och alla _____ som jag haft
Dom lät jag gå i _____ lag
För allt det onda som jag gjort
Fick ingen sota _____ jag
Och allt det dumma som jag sagt
Det vill jag inte minnas mer

Så låt oss ta ett avskedsglas
Godnatt, må _____ lysa er!

Och alla vänner som jag haft
Dom tycker nog det är _____ jag far

Och alla kärestor jag kysst
Dom önskar nog jag stannat kvar

En stöter ut, en lägger bi
Och livet _____ och livet _____
Jag går min väg men stanna ni
Godnatt, må glädjen lysa er!

Och om jag haft ännu en slant
Och lite tid att dröja kvar
Så finns en _____ här i stan
Med _____ kind och _____ klar
Hon har mitt hjärta i förvar
Men aldrig ser jag henne mer

Men drick med mig ett _____
Godnatt, må glädjen lysa er!

Och om jag haft ännu en slant
Och lite tid att dröja kvar
Så finns en flicka här i stan
Med rosig kind och panna klar
Hon har mitt hjärta i _____
Men aldrig ser jag henne mer

Men drick med mig ett sista glas
Godnatt, må glädjen lysa er!

Miriam Bryant - Ett sista glas

<https://www.youtube.com/watch?v=DbbCAFxNo6Q>

&

.... Jag går min väg, men stanna Ni

Med aldrig sinande vänlighet

DJ